

5η Διδακτική Ενότητα
Ο πρωταγόρειος μύθος: η κλοπή της
φωτιάς - έντεχνη σοφία και λόγος

Κείμενο αναφοράς: Πλάτων, Πρωταγόρας 321b-322a

Ετυμολογικά και ομόρριζα στη νέα ελληνική

- **ἔλαθεν, λαθών < λανθάνω:** λάθος, αλάθητος, λήθη, λησιμονία, λαθραίος, λαθρεπιβάτης, λαθρεμπόριο, λαθροκυνηγός, αλήθεια, αναληθής.
- **καταναλώσας < κατὰ + ἀναλίσκω:** καταναλωτής, (κατ-)ανάλωση, παρανάλωμα, καταναλωτικός.
- **δυνάμεις < δύναμαι:** δυνατός, δυνατότητα, δύναμη, δυναμικός, δυναμικό (το), δυναμισμός, δυνητικός, δυνάστης, δυναστεία, καταδυνάστευση, δυναμίτης, ενδυνάμωση, αδύναμος, αδυναμία.
- **λοιπὸν < λείπω:** λείψανο, λειψός, λειψυδρία, λειψανδρία, έκλειψη, παράλειψη, διάλειψη, εγκατάλειψη, έλλειψη, διάλειμμα, έλλειμμα, ελλειπτικός, ελλιπής, λιποβαρής, λιπόψυχος, λιποθυμία, λιπόσαρκος, λιποτάκτης, λιποταξία, λοιπός, λοιπόν, κατάλοιπος, υπόλοιπος.
- **χρήσαιτο < χρήμαι-ῶμαι:** χρήση, χρήστης, χρήσιμος, χρησιμοθήρας, χρηστικός, χρησιμότητα, χρησιμοποίηση, αχρησιμοποίητος, χρηστός, εύχρηστος, δύσχρηστος, άχρηστος, ιδιοχρησία, χρήμα, χρηματικός, χρησίμος.
- **ἀποροῦντι < ἀπορῶ < ἄπορος < ἀ- (στερ.) + πόρος:** πορεία, πορθμός, εύπορος, άπορος, απορία, βιοπορισμός, βιοποριστικός, οδοιπόρος, οδοιπορία, οδοιπορικός, αργοπορία, πεζοπόρος, πεζοπορία, αεροπόρος, αεροπορία, πρωτοπόρος, πρωτοπορία.
- **ἐμμελῶς < ἐμμελής < ἐν + μέλος (= μελωδία, μουσική):** μελογράφος, μελογραφία, μελοποιός, μελωδός, μελωδία.
- **ἔδει < δεῖ:** δέον, δεόντως, δεοντολογία, δεοντολογικός, δέηση, αδέητος, ενδεής, ένδεια.
- **εὗροι < εύρίσκω:** δυσεύρετος, ευρεσιτεχνία, εύρετρα, εύρημα, ευρηματικός, εφευρέτης.
- **κλέπτει < κλέπτω:** κλοπή, κλοπιμαία, κλέφτης, υποκλοπή, κλεπτομανής, κλεψύδρα.
- **πυρί < πῦρ:** πυρά, πυρκαγιά, πύρινος, πυρετός, πυρήνας, πυρσός, πυρίμαχος, πυρπόληση, πύραυλος, πυραγός, πυρασφάλεια, πυρόπληκτος, πυρομανής, πυροβόλος, πυροσβέστης, πυροδότηση, πυροκροτητής, πυρομαχικά (τα), πυροτέχνημα, πυροτεχνουργός, πυρότουβλο, πυροφάνι, πυράκτωση, αναζωπύρωση.
- **ἀμήχανον < ἀ- (στερ.) + μηχανή < (τὸ) μῆχος:** μηχανή, μηχανήμα, μηχανικός, μηχανισμός, πολυμήχανος, αμήχανος, μηχανοκίνητος, μηχανόβιος, μηχανογράφηση, μηχανοργάνωση, μηχανοδηγός, μηχανολόγος, μηχανοστάσιο, βιομηχανία.

• **κτητήν < κτάομαι-ῶμαι:** κτήμα, κτήση, κτητικός, κτήτορας, κτήνος, κτηματίας, κτηματικός, ακτήμονας, γαιοκτήμονας, κτηματομεσίτης, κτηματολόγιο, ανάκτηση, κατάκτηση, κατακτητικός, επανάκτηση, αγανάκτηση, αγρόκτημα, απόκτημα, επίκτητος, ιδιόκτητος, ιδιοκτήτης, ιδιοκτησία, πλοιοκτήτης.

• **δωρεῖται < δωροῦμαι < δῶρον < δίδωμι (θ. δω- και δο- με ενεστ. αναδιπλασιασμό δι- και κατάληξη -μι):** δωρεά, δωρητής, δωροδότης, δωροθέτης, δώρημα, δωροδοκία, δόση, μισθοδοσία, λογοδοσία, ηλεκτροδότηση, σηματοδότης, δοσολογία, δοσίλογος, επίδοση, παράδοση, έκδοση, απόδοση, μετάδοση, δότης, αμμοδότης, καταδότης, εκδοτικός, αποδοτικός, ενδοτικός, μεταδοτικός.

• **ἐνεχώρει < ἐν + χωρέω-ῶ:** αναχώρηση, αναχωρητής, αχώρητος συγχώρηση, χωρικός, χώρος.

• **ἐφιλοτεχνείτην < φιλοτεχνέω-ῶ:** άτεχνος, φιλοτέχνημα, φιλοτέχνηση, φιλοτεχνικός, φιλότεχνος.